

MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Nr 4/2023
8.05.2023

*Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski*

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZECH – MARZEC 2023

Sytuacja gospodarcza w Niemczech pod koniec pierwszego kwartału 2023 r. okazała się lepsza niż przewidywano. Jednym z głównych czynników była stosunkowo łagodna zima, dzięki czemu nastąpiło obniżenie zapotrzebowania na gaz i co za tym idzie zmniejszyła się presja cenowa w odniesieniu do surowców energetycznych. Poprawił się także obieg handlowy wskutek redukcji wąskich gardeł w łańcuchach dostaw. Znalazło to odzwierciedlenie we wzrostach importu (4,9%) i eksportu (3,1%) w ujęciu miesięcznym. Wzrosty były zauważalne także w poszczególnych sektorach gospodarki: produkcja przemysłowa (2,4%), budownictwo (1,5%), wyroby chemiczne (3,2%). Jedyne w zakresie produkcji maszyn odnotowano stagnację (-0,2%). Spadki dotyczą sprzedaży detalicznej (-0,4%), a sprzedaż nowych samochodów zmniejszyła się o 17,4%. Pomimo obserwowanych spadków nastroje konsumenckie uległy poprawie. Inflacja w marcu zmalała, osiągając poziom 7,4% (co ma głównie związek z efektem bazy). Największy wkład w utrzymywanie się inflacji w tym miesiącu miał sektor spożywczy. Bezrobocie wyniosło 5,6%, a analitycy zauważają, że wiosenny wzrost zatrudnienia był mniejszy niż wskazywałby trend tradycyjnie występujący w tej części roku. Liczba osób ciągle pozostających na wprowadzonym w czasie pandemii postojowym wynosi 140 000.

Die wirtschaftliche Lage in Deutschland im April 2023

ANALIZY

🕒 Niemiecka wizja europejskiej polityki cyfrowej

Niemcy są pierwszym państwem, które opublikowało dokument strategiczny dotyczący implementacji *Digital Markets Act* (DMA). W dniu 15.03.2023 r. sekretarz stanu Sven Giegold (Zieloni) przekazał niemieckie propozycje Olivierowi Guersentowi, Dyrektorowi Generalnemu ds. Konkurencji. Już wcześniej rząd federalny wykazywał zainteresowanie tematyką regulacji rynków cyfrowych, rozpoczynając negocjacje z instytucjami unijnymi w grudniu 2020 r. razem z Francją i Holandią. Strona niemiecka z zadowoleniem przyjęła fakt, że Parlament Europejski przyjął bardziej rygorystyczną wersję dokumentu niż pierwotnie planowana. W niemieckiej ocenie DMA ma szansę „wzmocnić uczciwą konkurencję w społecznej i ekologicznej gospodarce rynkowej, wpłynie na codzienne życie większości europejskich przedsiębiorstw i obywateli oraz przyniesie korzyści opiece społecznej”. Niemcy liczą, że DMA ustali wzorzec legislacji także w innych częściach świata. Aby jednak uzyskać taki efekt, strona niemiecka uważa, że konieczne jest skuteczne egzekwowanie nowych przepisów, a w niemieckiej ocenie Komisja Europejska dysponuje jedynie ograniczonymi zasobami, co może utrudnić dynamiczne wprowadzenie przepisów w życie. Niemcy oczekują od KE, że opracuje strategię wykorzystywania zasobów do wdrożenia nowych narzędzi polityki cyfrowej. Apelują także o włączenie się państw członkowskich we wsparcie KE w tym zakresie.

Niemcy proponują skupienie się na głównych firmach cyfrowych wymienionych z nazwy: Apple, Google, Meta i Microsoft oraz ewentualnie na platformie Booking.com. Są to firmy, których modele biznesowe mogą stwarzać zagrożenie nie tylko dla konkurencji, ale także demokracji, wolności informacji i wolności prasy. Drugim priorytetem w niemieckiej ocenie powinno być skupienie się na korzyściach z implementacji przepisów dla MŚP i konsumentów. W szczególności dotyczy to nieuczciwych praktyk i warunków ustalanych przez największe platformy – pośredników usług. Należy także uniknąć sytuacji, w której duże platformy narzucają lub nadmiernie promują wybór własnych usług. Niemcy oczekują także żelaznej dyscypliny w zakresie przestrzegania prawa antymonopolowego oraz skuteczności w jego egzekwowaniu. Jednocześnie podkreślają, że Komisja Europejska jest jedynym organem egzekucyjnym DMA. Wcześniej, o czym warto przypomnieć, rząd federalny stał na stanowisku, że zdecentralizowane egzekwowanie byłoby efektywniejsze. Zauważając braki w możliwościach wykonawczych KE, Niemcy chcą wspierać prywatne egzekwowanie prawa konkurencji z wykorzystaniem DMA. Procesy te ma nadzorować i prowadzić Urząd Kanclerski.

Podsumowując, niemiecki Urząd Kanclerski chciał wykorzystać wprowadzenie DMA do wzmocnienia swojej pozycji w postępowaniach antymonopolowych. Sam kształt DMA przypomina wcześniej wprowadzone w Niemczech rozwiązania nadzoru i kontroli rynkowego funkcjonowania cyfrowych gigantów. Należy spodziewać się niemieckich prób współpracy z KE w celu ograniczenia działania wywodzących się przede wszystkim z USA firm cyfrowych. Warto mieć na uwadze fakt, że pod względem wprowadzania na swój rynek cyfrowych platform usługowych Niemcy są jednym z najbardziej rygorystycznych państw w UE i starają się prowadzić politykę poszerzania tego rygorystycznego podejścia na szczeblu europejskim.

Proposals from Germany for a strong enforcement of the DMA

WIADOMOŚCI

🕒 Stosunek Raiffeisen Bank i OMV do Rosji

Po roku trwania rosyjskiej inwazji na Ukrainę niemiecki eksport do Rosji spadł o 45%. Lista podmiotów objętych sankcjami zwiększa się wraz z każdym kolejnym pakietem przyjmowanym przez UE. Jednakże istnieją wyjątki (jak np. Gazprombank). Negatywnie wyróżniają się banki takie jak włoski Unicredit czy przede wszystkim austriacki Raiffeisenbank International (RBI). Austriacki bank obsługuje ok. 25% przelewów w euro do Rosji i ok. 30% transakcji Swift z Rosji. Ze względu na te działania RBI jest coraz ściślej monitorowany przez Europejski Bank Centralny (EBC), który pełni rolę nadzorcą. Ponadto amerykański organ ds. sankcji OFAC wystosował list do RBI z prośbą o wyjaśnienia dotyczące transakcji płatniczych i innych transakcji z Rosją oraz operacji na jej terytorium. Choć list OFAC był neutralny i ogólnikowy, to samo jego upublicznienie doprowadziło do 8% spadku cen akcji RBI. W 2022 r. RBI zarobił 3,6 mld euro, z czego 2 mld w Rosji. Jednakże ze względu

na obowiązujące w Rosji prawo bank nie może wypłacać dywidend, ograniczając tym samym możliwości konsumpcji zysków. Główny ekonomista RBI Gunter Deuber napisał, że Waszyngton dąży do „jeszcze bardziej restrykcyjnych działań w sektorze finansowym w zakresie eksterytorialnych (wtórnych) sankcji wobec krajów takich jak Chiny, Kazachstan, Turkmenistan i Turcja”. Nie wymienił Austrii, jednakże odniósł się do rosnącej złożoności kwestii etycznych i moralnych, z jakimi muszą mierzyć się kraje nakładające sankcje. Według Deubera amerykańskim celem jest dalsze lub całkowite usunięcie Rosji ze światowego systemu finansowego. Ponadto RBI został poproszony przez Ukraiński Bank Centralny o zaprzestanie prowadzenia interesów w Rosji i z Rosją. Co ciekawe aż 38% ukraińskich transakcji zagranicznych obsługiwanych jest przez banki austriackie.

W gospodarcze kontakty z Rosją zaangażowany jest także austriacki koncern OMV, który importuje z Rosji taki sam wolumen gazu do Austrii, jak przed pełnowymiarową agresją. Prawie 70% dostaw tego surowca pochodzi ze źródeł rosyjskich. Z takiego stanu rzeczy OMV tłumaczy się przestrzeganiem umów zawartych do 2040 r. W przeciwieństwie do niemieckich dostawców energii OMV powstrzymał się od podjęcia kroków przed międzynarodowym trybunałem arbitrażowym przeciw Rosji za niewywiązywanie się z umów i niedostarczenie odpowiedniej ilości gazu.

→ Frankfurter Allgemeine Zeitung, *Russlandgeschäft von Raiffeisenbank im Visier*

🕒 **Problemy z ustaleniem budżetu federalnego**

Minister finansów Christian Linder (FDP) nie mógł dość do porozumienia z koalicjantami w sprawie kluczowych ustaleń budżetowych na 2024 r. Negocjacje w tej sprawie zostały zerwane, a planowane posiedzenie rządu w celu przyjęcia projektu nie odbyło się. Dalszy brak porozumienia grozi paraliżem prac całej koalicji rządzącej, gdyż zabraknie podstaw finansowych dla projektów legislacyjnych. Według medialnych doniesień Lindner miał poinformować kanclerza Olafa Scholza o wysokim obciążeniu odsetkowym, które w jego opinii jest „wrażnym sygnałem do ograniczenia zadłużenia państwa”. Lindner miał także dodać, że Niemcy już teraz płacą wysokie podatki i że państwo powinno wykorzystywać dostępne środki, „aby przetrwać”. Linder oczekuje od partnerów z koalicji ustalenia priorytetów, gdyż „nie wszystko uda się sfinansować w tym samym czasie”. Wśród polityków oczekujących znacznego zwiększenia budżetu jest m.in. minister obrony Boris Pistorius (SPD), który domaga się dodatkowych 10 mld euro. Lindner, który wielokrotnie mówił, że zasadniczo popiera zwiększenie budżetu obronnego, uważa, że żądania Pistoriusa są zbyt wysokie. Kolejną problematyczną kwestią jest planowany przez minister ds. rodziny, osób starszych, kobiet i młodzieży Lisę Paus (Zieloni) program wsparcia dzieci, który ma kosztować 12 mld euro. Linder kategorycznie odrzuca propozycje przesunięcia niewykorzystanych środków pochodzących z zastosowania „hamulca cen gazu i energii”.

→ Süddeutsche Zeitung, *Verhandlungen über den Bundeshaushalt scheitern*

🕒 Kontrowersje wokół współpracy Telekomu i Huawei

Dziennik „Handelsblatt” upublicznił fakt podpisania przez niemiecki Telekom oraz chiński Huawei umowy mającej „zapobiec potencjalnemu ryzyku związanemu z dostawami produktów Huawei”. Minister spraw wewnętrznych Nancy Faeser (SPD) zapowiedziała podczas wizyty w Waszyngtonie, że chce zbadać ten proceder, gdyż „nie brzmi to dobrze”. Umowa jest postrzegana jako próba obejścia amerykańskich sankcji. Ostrzejsza krytyka popłynęła zza oceanu. Amerykański senator Marco Rubio nazwał pakt „niepokojącym” i dał jasno do zrozumienia, że działania Telekomu „powinny mieć konsekwencje”. „Niemcy i działające tam firmy powinny współpracować z nami, a nie pomagać wrogowi reżimowi w osłabianiu bezpieczeństwa międzynarodowego” – powiedział Rubio. Uważa on, że „Huawei to firma pod kierownictwem Komunistycznej Partii Chin”. W odpowiedzi Huawei podkreślił, że spełnia najwyższe standardy bezpieczeństwa. Telekom znalazł się w trudnym położeniu ze względu na fakt, że 60% swojej sprzedaży realizuje na rynku amerykańskim, a współpraca z Huawei może trwale zaszkodzić reputacji koncernu w USA. Według kręgów korporacyjnych w radzie nadzorczej Telekomu bliskie związki z Huawei nie stanowiły problemu. Co więcej, zarząd liczy na ugodową postawę polityków SPD. Podobnego traktowania Telekom nie może jednak spodziewać się ze strony innych członków koalicji rządzącej. Reinhard Houben, rzecznik ds. polityki gospodarczej frakcji parlamentarnej FDP powiedział, że „niemieccy operatorzy telefonii komórkowej muszą ograniczyć współpracę z Huawei. Ten krok musi być jednak mądrze przeprowadzony”. Z kolei Reinhard Bütikofer, poseł Zielonych do Parlamentu Europejskiego dodał: „Zawierając taką umowę firma zagraża swojej przyszłości na rynku amerykańskim, a także szkodzi elementarnym interesom Niemiec”. Polityk CDU Norbert Röttgen, który od lat ostrzega przed uzależnieniem od Chin, zaapelował do rządu federalnego o wywarcie wpływu na Telekom.

➔ [Handelsblatt, Innenministerin Faeser will Huawei-Pakt der Deutschen Telekom prüfen](#)

KALENDARIUM

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
01.03.2023	Berlin	Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu rozpoczęło konsultacje w sprawie programu badań nad energią, na który chce przeznaczyć kwotę do 1,3 mld euro.
01.03.2023	Berlin	Rząd federalny przyjął rozporządzenie, które dostosowuje poziom cen energii w ramach tzw. hamulca cen energii. Zmiany dotyczą firm, dla których ulga przekracza 2 mln euro. Od teraz będą mogły korzystać z maksymalnych limitów ulgi. Uruchomiono także bezpłatną infolinię z poradami dotyczącymi „hamulca cen energii”.

01.03.2023	Berlin	Zamknięto nabór w zakresie finansowania w ramach czwartej edycji programu dla start-upów - High-Tech Gründerfonds (HTGF). Łączna kwota wsparcia wyniosła 493,8 mln euro.
01.03.2023	Berlin	Niemiecka rządowa instytucja doradcza Africa Business Network wprowadziła dodatkowe usługi doradcze związane z gospodarką o zamkniętym obiegu.
02.03.2023	Bruksela	Sekretarz stanu Sven Giegold reprezentował Niemcy podczas posiedzenia Rady UE ds. konkurencyjności. Dyskusja dotyczyła rentowności rynku wewnętrznego UE oraz rezolucji w sprawie platform internetowych i najmu krótkoterminowego.
03.03.2023	Berlin	Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu opublikowało raport dotyczący przepustowości terminali LNG.
06.03.2023	Berlin	Minister gospodarki i ochrony klimatu Robert Habeck otworzył Targi Turystyczne (ITB, w których udział wzięli przedstawiciele światowej branży turystycznej oraz ministrowie turystyki m.in. z Gruzji oraz Meksyku).
08.03.2023	Bruksela	Rada UE przyjęła projekt rezolucji w sprawie efektywności energetycznej. Do 2030 r. zużycie energii ma zmniejszyć się o 11,7%. Ze strony Niemiec sprawę nadzorował sekretarz stanu Sven Giegold.
10.03.2023	Berlin	Minister gospodarki Robert Habeck wziął udział w pierwszym forum energii fotowoltaicznej, gdzie przedstawił rządową strategię fotowoltaiczną.
11.03.2023	Belo Horizonte, Brasilia (Brazylia)	Podczas południowoamerykańskiej podróży zagranicznej minister gospodarki Robert Habeck oraz minister rolnictwa Cem Özdemir wzięli udział w niemiecko-brazylijskich dniach biznesu. Habeck spotkał się także ze swoim brazylijskim odpowiednikiem Geraldo Alckminem, ministrem górnictwa Alexandro Silvierą oraz minister środowiska Mariną Silvą. Rozmowy dotyczyły m.in. produkcji i transportu zielonego wodoru.
13.03.2023	Bogota (Kolumbia)	Minister Robert Habeck spotkał się z kolumbijskim ministrem handlu, przemysłu i turystyki Germánem Umańą, minister rolnictwa Cecilią López oraz minister energii i górnictwa Irene Vélez. Rozmawiano o umowie UE - Mercosur.
14.03.2023	Berlin	Ministerstwo Gospodarki uruchomiło projekt klastrowy dla Brandenburgii mający na celu pozyskiwanie wykwalifikowanych pracowników do produkcji baterii samochodowych. Finansowanie wynosi 40 mln euro, a projekt monitoruje sekretarz stanu Michael Kellner.
14.03.2023	Berlin	Federalny Sąd Administracyjny oddalił skargę Rosneftu przeciw wprowadzeniu zarządu powierniczego, który został przedłużony o 6 miesięcy.
15.03.2023	Bruksela	Sekretarz stanu Sven Giegold przedstawił Dyrektorowi Generalnemu ds. Konkurencji Olivierowi Guersentowi niemieckie propozycje wprowadzenia zasad dotyczących konkurencji cyfrowej w UE.

16.03.2023	Bruksela	KE przedłożyła tzw. unijną „ustawę o surowcach krytycznych” (CRMA). Dokument zawiera szereg propozycji zgłaszanych wcześniej przez niemiecką sekretarz stanu Franziskę Brantner.
20.03.2023	Berlin	Minister Robert Habeck wziął udział w spotkaniu z radą doradczą ds. „młodej gospodarki cyfrowej”. Głównym tematem rozmów był problem braków w zakresie wysoko wykwalifikowanej siły roboczej dla start-upów.
21.03.2023	Magdeburg	Minister Habeck uczestniczył w ceremonii wkopania kamienia węgielnego pod budowę sieci przesyłowej SuedOstLink – ok. 540 km linii przesyłowej z Saksonii-Anhalt do Bawarii.
22.03.2023	Schwedt	W obecności sekretarza stanu Michaela Kellnera powołano grupę zadaniową w German Trade and Invest (GTAI), która ma szukać inwestorów i zabezpieczać gospodarczą przyszłość rafinerii.
23.03.2023	Berlin	Minister Robert Habeck wziął udział w szczycie energii wiatrowej. Rozmowy dotyczyły kwestii przyspieszenia planowania, zatwierdzania i realizacji inwestycji z zakresu energii wiatrowej.
23.03.2023	Hamburg	Na terenie budowy farmy wiatrowej Kaskai oraz w Federalnej Agencji Morskiej i Hydrograficznej odbyła się wizytacja z udziałem ministra Habecka.
23.03.2023	Berlin	Sekretarz stanu Anna Christmann przyznała w imieniu Federalnego Ministerstwa Gospodarki nagrody w wysokości 300 tys. euro dla 21 start-upów w dziedzinie innowacji społecznych.
24.03.2023	Berlin	W Ministerstwie Gospodarki odbyło się spotkanie stron zainteresowanych technologią wychwytywania i przechowywania CO ₂ (Carbon capture and storage - CCS).
24.03.2023	Kopenhaga	Minister Robert Habeck spotkał się ze swoim duńskimi odpowiednikami: Larsem Aagaardem (minister ds. klimatu, energii i bezpieczeństwa dostaw) oraz ministrem Mortenem Bødskovem (minister przemysłu, przedsiębiorczości i spraw finansowych). Rozmowy dotyczyły transformacji energetycznej i duńskich (pionierskich w niemieckiej opinii) doświadczeń.
24.03.2023	Berlin	Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu zatwierdziło rozpoczęcie realizacji projektu budowy Chmury dla Przemysłu (Industrial Cloud) przez firmę SAP. Projekt może uzyskać unijne dofinansowanie w ramach Ważnych Projektów Wspólnego Europejskiego Zainteresowania – IPCEI. Pomimo braku decyzji KE, rząd federalny zdecydował o wcześniejszym wsparciu projektu.
24.03.2023	Berlin	W trakcie spotkania z ministrami gospodarek krajów związkowych zorganizowanego w Federalnym Ministerstwie Gospodarki dyskutowano o możliwości udzielenia

		dodatkowej pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w związku z rosnącymi cenami energii.
28.03.2023	Berlin	Minister spraw zagranicznych Annalena Baerbock otworzyła obrady podczas pierwszego dnia Berlińskiego Dialogu Transformacji Energetycznej (BEDT). Dyskusję w drugim dniu zainauguował minister Robert Habeck. Tematem przewodnim była konwersja systemów energetycznych w kierunku neutralności klimatycznej.
30.03.2023	Ilmenau (Turyngia)	Sekretarz Stanu Michael Kellner wziął udział w konferencji „Wiosna Sztucznej Inteligencji 2023”. Wydarzenie miało zachęcić przedsiębiorców do korzystania ze sztucznej inteligencji.
31.03.2023	Berlin	Podczas Okrągłego Stołu branży opieki zdrowotnej zaprezentowano dane finansowe dla tego sektora. W 2022 r. branża wygenerowała 439 mld euro wartości dodanej (czyli 1,2 mld euro dziennie). Był to wzrost rzędu 14,5% w skali roku.